

Nationell standard för utskrift av blanketter för blodbeställning, följesedel, transfusionsjournal, m.m.

När ISBT 128 för identifiering och märkning av blodenheter infördes, uppmärksammades en bristande överensstämmelse mellan etiketttexter och texter på de följesedlar och transfusionsjournaler som bifogas blodenheter vid leverans för transfusion. Dessutom konstaterades att utformningen av blanketter för blodbeställning, följesedlar och transfusionsjournaler varierade starkt mellan olika blodcentraler. Detta medför olägenheter för kommunikationen mellan blodcentraler, mellan blodcentraler och patientvårdande avdelningar samt för dem som utför blodtransfusioner.

Datautskottet vid Socialstyrelsens expertgrupp för blodfrågor bjöd in företrädare för och användare av de olika bloddatasystemen till ett "arbetsläger" i januari 2003.

Vid arbetslägret

- analyserades informationsbehov mellan blodcentraler och från blodcentral till patientvårdande enhet, i såväl planerade som akuta situationer,
- analyserades och diskuterades de kontrolluppgifter och problem som den som utför transfusion har,
- definierades funktion och innehåll beträffande blanketter för blodbeställning, följesedel, transfusionsjournal och packsedel (vid leverans av blod till en annan blodcentral), och
- togs fram underlag till förslag till en *nationell standard* avseende blanketter för blodbeställning, följesedel, transfusionsjournal och packsedel.

Dessutom formulerades krav på framtida elektroniska rutiner för information mellan blodcentraler, från blodcentral till patientvårdande enhet och till journalsystem samt elektronisk kontroll och rapportering vid utförande av blodtransfusion.

Vid Datautskottets möte i mars 2003 fick STEEN-gruppen i uppdrag att arbeta vidare med förslagen till utformning av en svensk standard för blanketter för blodbeställning, följesedel, transfusionsjournal och packsedel. Efter flera revisioner och synpunkter från Regionblodcentralernas Samarbetsgrupp (RBS), Expertgruppens Datautskott samt synpunkter inhämtade i "ett öppet remissförfarande" överlämnade STEEN-gruppen sitt förslag (version 4.0) i februari 2004.

I oktober 2004 beslöt STEEN-gruppen om en mindre ändring av lay-out i blanketten Beställning av förenlighetsprovning/blodenheter, samt utformade nya packsedlar för autologa och riktade blodenheter. I juni 2005 fastställde STEEN-gruppen version 5.0.

Frågor kan ställas till STEEN-gruppen, som avser att fortlöpande följa upp och bevaka frågor rörande blodblanketter och optimal kommunikation mellan blodcentraler och vårdavdelningar/motsvarande.

ARBETSGRUPPEN FÖR SAMORDNING AV ISBT KOMPONENTKODER I SVERIGE
(STEEN-gruppen), Umeå, Göteborg, Lund, Stockholm, Uppsala, den 8 juni 2005.

Adress:

Steen Thyme,
Transfusionsmedicin/Blodcentralen,
Norrlands Universitetssjukhus,
901 85 UMEÅ.
e-post: steen.thyme@vll.se

Kommentarer till blodblanketter version 5.0:

Allmänt: Blanketthuvuden utformas med blodcentralens identitet och blankettens benämning till vänster och med patientens identitetsuppgifter till höger.

1. Beställning av Förenlighetsprovning/Blodenheter

Funktion:

Beställning av förenlighetsprovning och blodenheter, omfattande följande uppgifter från beställande patientvårdande enhet:

- patient-ID,
- beställande och mottagande enhet(er),
- transfusionsorsak,
- provtagning: datum, ID-kontroll, provtagare,
- eventuell BAS-test eller annan förenlighetsprovning,
- beställda blodenheter, särskilda önskemål samt tidpunkt för leverans.

Uppgifter som behövs t.ex. när reservrutin skall tillämpas vid datastopp, kan anges under rubriken "Blodcentralens anteckningar": lab-nummer för senaste undersökning, uppgift om blodgrupp och eventuella ytterligare serologiska data samt eventuell särskild information.

Utformning:

Den vänstra halvan används för den patientvårdande enhetens blodbeställning. Utrymmet till höger, under patientens identitetsuppgifter, reserveras för blodcentralens anteckningar. OBS! att blodgruppsuppgiften bör skrivas ut på ett sätt som minskar risken för att den skall tolkas som ett formellt blodgruppsvar.

Viss lokal anpassning av blankettens utformning kan bli nödvändig med hänsyn till lokala förhållanden och rutiner. Fem sidor exempel bifogas:

- De första två exemplen avser beställning när BAS-test är tillämplig (åtminstone vid det tillfälle när blanketten skrivs ut). I det första exemplet anges leveransadress i rutan för beställning av blodenheter, i det andra finns plats upptill i blanketten att i form av etiketter ange såväl beställaradress som leveransadress.
- De tredje och fjärde exemplen avser beställning när BAS-test *inte* är tillämplig. I övrigt är uppställningen densamma som i de första två exemplen.
- I det femte exemplet har rutor för BAS-testprotokoll lagts till.

Några kommentarer till utformningen av blanketten:

- fältet för "Beställande avdelning" kan utformas efter det lokala sjukhusets rutiner för användning av adressetiketter, "plåt"-avtryck eller handskrift,
- fältet för beställning av blodenheter – det bör vara tillåtet att ha förtryckt eventuell ytterligare typ av blodkomponent, och det är inte nödvändigt att ha med text och rutor för beställning av leukocytbefriade eller bestrålade komponenter,
- blanketten kan skrivas ut antingen i liggande A5-format eller i stående A4-format. I det senare formatet kan rutorna göras större och fler uppgifter kan läggas till, men uppgifternas ordningsföljd skall vara den som anges i exemplen.

A4-format medger mer text, t.ex. utförligare ”Särskilda transfusionsanvisningar”, ”brevlådetexter”, etc. Viktigt dock att texterna i rutan för ”Blodcentralens anteckningar” och eventuella andra upplysande texter får en standardiserad utformning och att de skrivs ut i standardiserad ordning. Sådana texter bör granskas och standardiseras i särskild ordning tillsammans med företrädare för blodcentralernas akutlaboratorier – ett projekt som kan antas behöva ett par år. Införandet av blankettstandarder behöver dock inte avvakta resultat av sådan granskning.

2. Följesedel till blodenhet.

Funktion:

Följesedeln kopplar samman blodenhetens identitet (tappningsnummer + komponentkod) med patient-ID. Den ger information om eventuell förenlighetsprövning m.m.

Blodcentralen informerar patientvårdande enhet om:

- avsedd blodmottagare,
- blodenheten och dess reservationstid,
- resultat av eventuell förenlighetsprövning,
- information om eventuella särskilda omständigheter och krav rörande transfusionen.

Utformning:

Blanketten skall vikas så att den högra halvan blir väl synlig när den fästs till blodenheten. Denna sida omfattar blodmottagarens och blodenhetens identitetsuppgifter. Vårdavdelning anges även, så att följesedeln också fungerar som ”adresslapp”.

På den vänstra halvan anges resultat av eventuell förenlighetsprövning. Eventuella särskilda upplysningar och transfusionsanvisningar kan också anges här. Dessa texter bör granskas och standardiseras tillsammans med motsvarande texter på beställningsblanketten.

Tre exempel på följesedlar bifogas. Två avser Erytrocyter, där patientens serologiska status i det ena fallet medger BAS-test och i det andra kräver serologisk förenlighetsprövning. Det tredje exemplet avser Trombocyter. Ändringar jämfört med remissomgångens exempel:

- Reservationstiden har flyttats upp och några ledtexter är ändrade.
- Blodenhetens blodgrupp har lagts till; många anser att blodgruppen behövs på följesedeln, t.ex. för att lättare hitta en blodenhet vid hämtning ur en bloddepå.

3. Blodförteckning – Transfusionsjournal.

Funktion:

Leveranssedel som ett resultat av blodbeställningen.

Förteckning över alla blodenheter i ordningställda för avsedd blodmottagare och som har lämnats ut vid samma tillfälle. Resultat av eventuell förenlighetsprövning.

Underlag för dokumentation av utförda blodtransfusioner:

- plats för klistring av journaletikett från blodenheten,
- uppgift om transfusionens genomförande,
- signatur av den som ansvarar för transfusionens genomförande,
- uppgift om eventuell inträffad transfusionskomplikation.

Utformning:

Plats finns för maximalt 5 blodenheter per sida. Observera att blodenhetens blodgrupp inte anges tryckt på denna blankett. I stället bör blodgrupp skrivas ut på journaletiketten, så att blodenhetens blodgrupp blir angiven i journalen när journaletiketten har klistrats där.

Två exempel bifogas. Om det samtidigt lämnas ut två olika sorters blodkomponenter, varav en med hållbarheten begränsad till några timmar, blir reservationstiderna olika och två blanketter med olika reservationstid måste skrivas ut.

4. Packsedel.

Funktion:

Leveranssedel vid försäljning av blodenheter till en annan blodcentral. Kan även användas vid s.k. lagerflyttning mellan blodcentraler/bloddepåer inom en blodcentralorganisation. Särskilda blankettversioner presenteras för *reserverade* blodenheter, *autologa* blodenheter och *riktade* blodenheter (se nedan).

Packsedeln skall kunna användas som manuell reservrutin vid eventuellt datastopp vid mottagande blodcentral och som manuell back-up vid framtida elektronisk rutin.

Packsedeln skall ge information om:

- avsändande blodcentral samt tidpunkt för packning resp. avsändning,
- mottagande blodcentral samt plats för att ange tidpunkt för mottagande och resultat av ankomstkontroll,
- blodenheternas identitet (tappningsnummer och blodkomponentkod), blodgrupp, komponentklass, särskilda egenskaper och eventuella fenotyper
- frisläppt-status, hållbarhet och eventuella tilläggstjänster (t.ex. HLA-matchad enhet trombocyter).

Utformning:

Liggande A4. Sidhuvud med avsändare till vänster och mottagare till höger. På första sidan anges även utskriftstidpunkt, tidpunkt för packning, avsändning och mottagande inklusive mottagningskontroll. Blodcentralernas ID-nummer anges i streckkod och i klartext.

Tappningsnummer, komponentkod, blodgrupp, frisläppt-status, tappningsdatum, användsenast-datum samt eventuell fenotyp eller HLA-typ skall anges i streckkod och i klartext. Komponentklass, särskilda egenskaper och eventuella tilläggstjänster anges i klartext.

Packsedel för reserverade enheter.

Funktion:

Leveranssedel vid leverans av blodenheter som har valts ut till en angiven blodmottagare vid ett sjukhus inom ett annat sjukvårdsområde.

Information till blodcentralen vid det mottagande sjukhuset om levererade blodenheter och om eventuell förenlighetsprovning, HLA-matchning eller andra uppgifter av betydelse för transfusionen. Informationen skall registreras i den mottagande blodcentralens bloddata-system.

Packsedeln skall kunna användas som manuell reservrutin, t.ex. vid datastopp.

Utformning:

Blanketten utformas som Packsedel med tillägg av uppgift om den patient som blodenheter-na har reserverats till och om resultat av eventuell förenlighetsprovning samt eventuella uppgifter rörande särskilda omständigheter och krav vid utförande av transfusionen.

Packsedel för autologa blodenheter

Funktion:

Leveranssedel vid leverans av blodenheter som har framställts ur blod tappat från en angiven blodgivare-blodmottagare.

Information till blodcentralen vid det mottagande sjukhuset om levererade blodenheter och om att de får användas ENDAST FÖR AUTOLOG TRANSFUSION. Informationen skall registreras i den mottagande blodcentralens bloddatasystem.

Packsedeln skall kunna användas som manuell reservrutin, t.ex. vid datastopp.

Utformning:

Blanketten utformas som Packsedel med tillägg av uppgift om aktuell givare-mottagare.

Packsedel för riktade blodenheter

Funktion:

Leveranssedel vid leverans av blodenheter som har framställts till en angiven blodmottagare.

Information till blodcentralen vid det mottagande sjukhuset om levererade blodenheter och att de är avsedda för transfusion till ("riktade till") angiven mottagare. Informationen skall registreras i den mottagande blodcentralens bloddatasystem.

Packsedeln skall kunna användas som manuell reservrutin, t.ex. vid datastopp.

Utformning:

Blanketten utformas som Packsedel med tillägg av uppgift om aktuell mottagare.

5. Adressblankett.

Funktion:

Information till transportören av blodenheter om:

- avsändande blodcentral, adress, telefonnr och kontaktperson (motsvarande),
- mottagande blodcentral, adress, telefonnr och kontaktperson (motsvarande),
- innehåll i försändelsen och antal kolli, eventuella temperaturkrav, m.m.

Utformning:

Liggande A5. Avsändande blodcentral till vänster och mottagande blodcentral till höger. Adressblanketten avses fästas på blodhetersnas transportlådor.

Adressblanketten skapas lämpligen vid *försäljningsrutinen* som ett standardformulär i bloddatasystemet, i vilket man skall kunna lägga till nödvändiga uppgifter om t.ex. transportsätt, mottagande referent, antal kolli, vikt, eventuella temperaturkrav, transportorder m.m. Plats bör även finnas för fri text.

Adressblanketten bör också kunna användas vid blodcentralsförflyttning av blodenheter.

Elektroniska formulär och rutiner

Elektroniska rutiner bör i första hand utvecklas för beställning av blodenheter och för registrering av utförda blodtransfusioner (transfusionsjournal). När det är genomfört, behövs ändå pappersblanketter för reservrutin när datasystemet står still.

För beställning av blodenheter kan skapas ett elektroniskt formulär med aktuell information om serologiskt status hos patienten och med uppgift om nytt prov för förenlighetsprövning behövs eller ej.

En elektronisk registrering av blodtransfusioner är särskilt angelägen på operations- och intensivvårdsavdelningar och andra enheter där många blodenheter kan ges på kort tid – här blir rationaliseringseffekten mest tydlig samtidigt som säkerheten höjs ytterligare.

Packsedlar bör också utvecklas för elektronisk överföring, men pappersblankett måste ändå framställas och bifogas försändelsen och användas i en reservrutin om datasystemet står still.

Följesedel och adressblankett har sådana funktioner att utskrift på papper är behövs.